

KONSTITUTSIYA — DAVLATIMIZ QOMUSI

Xolova Munavvar, Buxoro davlat pedagogika instituti Axborot-resurs markazi xodimi

Ochilova Nigora, Buxoro davlat pedagogika instituti Axborot-resurs markazi xodimi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining davlat boshqaruvi, huquqiy-demokratik jamiyat qurish, inson huquqlarini himoya qilish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirishdagi o'rni ilmiy tahlil etiladi. Shuningdek, Konstitutsiyaning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri, davlat organlari uchun asos bo'luvchi tamoyillar hamda so'nggi islohotlar natijasida kiritilgan o'zgarishlar mazmunan yoritiladi.

Kalit so'zlar: Konstitutsiya, qomus, davlat boshqaruvi, inson huquqlari, demokratiya, fuqarolik jamiyati, islohotlar.

КОНСТИТУЦИЯ — ОСНОВНОЙ ЗАКОН НАШЕГО ГОСУДАРСТВА

Холова Мунаввар, сотрудник Информационно-ресурсного центра Бухарского

государственного педагогического института

Очилова Нигора, сотрудник Информационно-ресурсного центра Бухарского государственного педагогического института

Аннотация: В статье рассматривается значение Конституции Республики Узбекистан в государственном управлении, построении правового демократического общества, защите прав человека и развитии гражданского общества. Анализируется её влияние на общественный прогресс, принципы функционирования государственных органов, а также изменения, внесённые в Основной закон в рамках современных реформ.

Ключевые слова: Конституция, основной закон, государственное управление, права человека, демократия, гражданское общество, реформы.

THE CONSTITUTION — THE FUNDAMENTAL LAW OF OUR STATE

Kholova Munavvar, Staff Member of the Information Resource Center, Bukhara State

Pedagogical Institute

Ochilova Nigora, Staff Member of the Information Resource Center, Bukhara State Pedagogical Institute

Annotation: This article analyzes the role of the Constitution of the Republic of Uzbekistan in state governance, the establishment of a legal democratic society, the protection of human rights, and the development of civil society. It also explores its impact on societal progress, the principles underlying the work of governmental institutions, and the amendments introduced through recent reforms.

Keywords: Constitution, fundamental law, governance, human rights, democracy, civil society, reforms.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi davlatimiz mustaqillik asoslarini belgilab beruvchi, jamiyat taraqqiyoti uchun huquqiy poydevor yaratib beradigan bosh qonundir. "Qomus" tushunchasi xalq ongida eng muqaddas, eng oliy darajadagi hujjat sifatida qoraladi. Zero, mamlakatda amalga oshirilayotgan barcha siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy islohotlarning huquqiy mezoni aynan Konstitutsiya tomonidan belgilab beriladi. Uning normalari mamlakatning siyosiy tizimi, boshqaruv shakli, inson huquqlari va erkinliklari, davlatning majburiyatlari, fuqarolarning burchlarini aniq ifoda etadi.

Konstitutsiyaning ahamiyati shundaki, u davlat va jamiyat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni tartibga soluvchi eng oliy me'yoriy manbadir. Har bir fuqaro, mansabdor shaxs, davlat organi faoliyatida aynan Konstitutsiya ustuvor hisoblanadi. Shu bois Konstitutsiyaning qabul qilinishi mustaqil O'zbekiston tarixida eng ulkan siyosiy voqea sifatida baholanadi.

Bugungi kunda mamlakat taraqqiyotining yangi bosqichi — Yangi O'zbekiston strategiyasida ham Konstitutsiya o'zining asosiy o'rniga ega. Prezidentimiz tomonidan ilgari

surilgan “Inson qadri” tamoyili, demokratik jamiyatni rivojlantirish, davlat boshqaruvini xalq manfaatlariga yanada yaqinlashtirish kabi ustuvor yo‘nalishlar Konstitutsiyada mustahkam o‘z ifodasini topgan.

O‘zbekiston Konstitutsiyasi qabul qilinganidan buyon jamiyatda ro‘y bergan o‘zgarishlar uni takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirdi. Xususan, inson huquqlarini yanada kengroq ta‘minlash, davlatning fuqarolarga mas‘uliyatini oshirish, ijtimoiy adolat tamoyillarini kuchaytirish maqsadida Konstitutsiyaga qator o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritildi. Bu o‘zgarishlar mamlakatning demokratik rivojlanish jarayonining mantiqiy davomidir.

Konstitutsiyaning jamiyat hayotidagi o‘rni uni chuqur o‘rganish, targ‘ib qilish va uning mazmun-mohiyatini aholiga yetkazish zaruriyatini keltirib chiqarmoqda. Ayniqsa, Axborot-resurs markazlari tomonidan olib borilayotgan targ‘ibot ishlari, yoshlar orasida huquqiy madaniyatni oshirishga qaratilgan loyihalar alohida ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqola Konstitutsiyaning mazmunini, uning davlat boshqaruvidagi o‘rnini, inson huquqlarini ta‘minlashdagi ahamiyatini hamda zamonaviy islohotlar davridagi dolzarbligini tahlil qiladi.

ASOSIY QISM

Konstitutsiya har qanday millatning siyosiy mustaqilligi va huquqiy taraqqiyotini belgilab beruvchi asosiy kafolatdir. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi esa davlat suverenitetining huquqiy timsoli bo‘lib, uning barcha normalari jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

1. Konstitutsiyaning tuzilishi va mazmuni

O‘zbekiston Konstitutsiyasi 6 bo‘lim, 26 bob va 128 moddadan iborat bo‘lib, ularning har biri mamlakat hayotining muhim jabhalarini tartibga soladi. Konstitutsiyaning dastlabki moddalarida O‘zbekiston suveren demokratik respublika ekanligi, xalq davlat hokimiyatining birdan-bir manbai ekani qat‘iy belgilangan.

Shuningdek, unda inson huquqlarining ustuvorligi, qonun oldida tenglik, fikr erkinligi, vijdon erkinligi, mulk daxlsizligi, mehnat qilish, ta‘lim olish va tibbiy yordam olish kabi asosiy huquq va erkinliklar mustahkamlab qo‘yilgan.

2. Inson huquqlari tizimining huquqiy kafolatlari

Konstitutsiyaning eng muhim tamoyillaridan biri — inson huquqlarining oliyligidir. Unda har bir fuqaroning sha‘ni va qadr-qimmatini daxlsiz deb e‘lon qilingan. Bu tamoyil mamlakat siyosatining bosh yo‘nalishiga aylangan.

Oxirgi yillarda Konstitutsiyada inson huquqlarini himoya qilishga qaratilgan yangi normalar mustahkamlandi. Jumladan, tazyiq va qiynoqlarga qarshi qat‘iy kafolatlar, ijtimoiy himoya mexanizmlarini kuchaytirish, nogironligi bo‘lgan shaxslar huquqlarini ta‘minlash bo‘yicha yangi moddalarning kiritilishi xalqaro standartlarga mosdir.

3. Davlat boshqaruvi va Konstitutsiya

Konstitutsiya davlat organlarining vakolatlari, vazifalari va o‘zaro munosabatlarini aniq belgilaydi. Prezident instituti davlat boshlig‘i sifatida belgilangan bo‘lib, u davlat hokimiyatining barqaror ishlashini ta‘minlashga mas‘uldir. Oliy Majlis — qonun chiqaruvchi organ sifatida demokratik davlat qurilishining muhim bo‘g‘inidir. Vazirlar Mahkamasi esa ijro hokimiyatining markaziy organi bo‘lib, Konstitutsiyada aniq o‘rniga ega.

Mahalliy davlat hokimiyati organlari, sud hokimiyati, prokuratura, markaziy saylov komissiyasi kabi tuzilmalar ham Konstitutsiyada batafsil tartibga solingan.

4. Konstitutsiyaga kiritilgan zamonaviy o‘zgartishlar

Yangi O‘zbekiston davrida Konstitutsiya takomillashtirilishi demokratik jarayonning muhim qismi bo‘ldi. Asosiy o‘zgarishlar quyidagilardan iborat:

- **“Inson — jamiyat — davlat” tamoyilining mustahkamlanishi**
- Ijtimoiy davlat konsepsiyasining kiritilishi

- Yoshlar va oilani qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha yangi normalar
- Sud-huquq tizimi mustaqilligini kuchaytirish
- Ekologik xavfsizlik va atrof-muhit muhofazasi bo‘yicha keng kafolatlar

Bu o‘zgarishlar Konstitutsiyaning zamon talablari va xalq manfaatlariga mos ravishda rivojlanib borayotganini ko‘rsatadi.

5. Konstitutsiyaning jamiyat hayotidagi o‘rni

Konstitutsiya nafaqat hukumat organlarining faoliyatini tartibga soladi, balki fuqarolarning kundalik hayotiga ham bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Ta‘lim, tibbiyot, ijtimoiy himoya, mehnat munosabatlari, mulkchilik huquqi — barchasi Konstitutsiyada o‘z aksini topgan.

Shuningdek, konstitutsiyaviy madaniyatni oshirish, huquqiy savodxonlikni kuchaytirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Axborot-resurs markazlari, ta‘lim muassasalari va jamoatchilik tashkilotlari bu jarayonning faol ishtirokchisidir.

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi mamlakatning siyosiy-huquqiy hayotida markaziy o‘rin tutadi. U davlatning barqaror rivojlanishi, jamiyatning demokratik qadriyatlari, inson huquqlarini ta‘minlash kafolatlari hamda adolatli boshqaruv mexanizmlarini belgilab beradi. Bugungi kunda Konstitutsiya nafaqat huquqiy hujjat, balki Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasining bosh g‘oyalarini mujassamlashtirgan siyosiy dastur sifatida qaralmoqda.

Konstitutsiyatga kiritilgan o‘zgarishlar jamiyat hayotining tubdan o‘zgarishlariga mos ravishda shakllangan bo‘lib, davlatning ijtimoiy yo‘naltirilgan siyosatini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Inson qadrini ulug‘lash, yoshlarni qo‘llab-quvvatlash, oilani himoyalash, ekologik xavfsizlik va sud-huquq tizimi mustaqilligini kuchaytirish kabi tamoyillar bugungi islohotlarning poydevoridir.

Konstitutsiyani chuqur o‘rganish va uning mazmun-mohiyatini keng jamoatchilikka yetkazish esa jamiyatning huquqiy madaniyatini oshirishning eng muhim omillaridan biridir. Shu ma’noda, Axborot-resurs markazlari zimmasiga katta vazifalar yuklanadi.

Xulosa qilib aytganda, Konstitutsiya — davlatimizning mustahkam tayanchi, xalqimizning huquq va erkinliklarini kafolatlovchi, Yangi O‘zbekiston taraqqiyoti yo‘lida tamal toshi bo‘lib xizmat qilayotgan eng ulug‘ hujjatdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*. – Toshkent, 2022.
3. Karimov I.A. *O‘zbekistonning o‘z istiqloli va taraqqiyot yo‘li*. – Toshkent, 1992.
4. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi materiallari.
5. Inson huquqlari bo‘yicha xalqaro hujjatlar to‘plami. – Toshkent, 2020.